Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 29.10.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta (HE 180/2021 vp)

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) kannattaa kuluttajansuojalain uudistamista hallituksen esityksen mukaisesti.

Lakiehdotus liittyy kahden EU-direktiivin implementointiin. Sekä tavarankauppadirektiivi (EU) 2019/771 että digisopimusdirektiivi EU) 2019/770 ovat täysharmonisoivia. KKV keskittyy asiantuntijalausunnossaan siihen, kuinka hallituksen esityksessä on ehdotettu käytettäväksi kansallista harkinnanvaraa direktiivejä implementoitaessa.

Yleiset huomiot

KKV pitää tarkoituksenmukaisena, että kuluttajansuojalain luonne yleislakina säilytetään ja kuluttajansuojasäännöksiä kehitetään horisontaalisesti siten, etteivät sääntelyllä luodut puitteet eriydy liiallisesta eri hyödykeryhmien osalta. Tämä on perusteltua oikeusjärjestyksen johdonmukaisuuden turvaamiseksi ja oikeusvarmuuden lisäämiseksi.

Kansallinen sääntely on syytä toteuttaa digitaalisten sisältöjen ja digitaalisten palvelujen kohdalla samoin periaattein kuin tavaran kaupassa. Käytännössä kuluttajille tarjotaan yhä useammin tavaroiden, digitaalisen sisällön ja muiden palvelujen muodostamia sopimuskokonaisuuksia. Lisäksi, kuten direktiiveissä todetaan, myös tavarat sisältävät yhä useammin digitaalisia elementtejä tai digitaalista yhteentoimivuutta.

Virhevastuun ajallinen kesto

KKV pitää erittäin tärkeänä, että virhevastuun kestoajan sääntely säilytetään nykyisenä. Virhevastuun on jatkossakin syytä määräytyä tavaran oletetun käyttöiän perusteella ja rajautua viime kädessä yleisen vanhentumisajan perusteella. Kulutustavaroita on monenlaisia, minkä huomioimisen nykysääntelyä vastaavat säännökset mahdollistavat.

Virhevastuun ajallinen rajaaminen kahteen vuoteen loisi elinkeinonharjoittajille kannustimen tuoda markkinoille nopeasti rikkoutuvia tai ennenaikaisesti vanhentuvia eikä kestäviä ja pitkäkäyttöisiä hyödykkeitä. Ajallisella

rajaamisella olisi todennäköisesti vaikutusta myös kulutushyödykkeiden korjauspalveluihin, joita nykymuotoinen virhevastuusääntely osaltaan edistää. Lyhyt virhevastuuaika lisäisi jäteongelmia, kuten on jo havaittu niiden hyödykkeiden kohdalla, joiden käyttöikä jää lyhyeksi. Virhevastuun sääntelyllä on merkitystä ympäristökysymysten ja kiertotalouden edistämisen kannalta.

Virhe. Tuntematon asiakirjan ominaisuuden nimi.

Kotitalouksilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia varautua varsinkaan kestokulutustavaroiden uusimiseen kahden vuoden välein. Suomalaisille kuluttajille esimerkiksi auton tai keittiön suurten kodinkoneiden hankinta on tarkoin harkittava investointi, johon liittyy usein tarve kuluttajaluoton ottamiseen. Nykysääntely tukee taloudellisesti kestävää kehitystä ja oikeudenmukaista riskinjakoa.

Digiominaisuuksiin liittyvillä päivityksillä on keskeinen merkitys hyödykkeiden käytettävyydelle. Päivityksiä on oltava saatavilla riittävän pitkään, jotta digitaalisia elementtejä sisältävän tavaran, digitaalisen sisällön tai digitaalisen palvelun kaikki käyttöominaisuudet säilyvät. Asia on tärkeä tietoturvan ja kyberturvallisuuden kannalta. Jos vastuu tietoturvapäivityksistä loppuisi virhevastuun päättymiseen jo kahden vuoden kuluttua, kuluttajien käyttöön jäisi vanhoja puutteellisella suojauksella varustettuja hyödykkeitä.

Uudistuksen voimaantulo

KKV kannattaa sitä, että lait tulevat voimaan 1.1.2022, jolloin direktiivejä on ryhdyttävä soveltamaan.

Kyse on vastuusäännöksistä, joilla on välitön ja merkittävä vaikutus kuluttajille yksilöllisten hyvitysten saamiseksi ja tehokkaan kuluttajasuojan toimeenpanemiseksi. Säännöksiä sovellettaisiin vasta säännösten voimaantulon jälkeen tehtäviin sopimuksiin. Painavia syitä direktiivien mukaisesta soveltamisajan alkamisesta poikkeamiseen ei ole. Direktiivit annettiin 20.5.2019 ja yli kahden vuoden ajan on ollut tieto siitä, mitä kysymyksiä direktiivit täysharmonisoivat. Kansallisen harkinnanvaran osalta uudistuksessa on ehdotettu sääntelyn säilyttämistä tavaran kaupassa pitkälti ennallaan ja digisopimuksiin sääntelyä, joka vastaisi voimassa olevia kuluttajansuojaoikeuden periaatteita ja tavaran kaupan säännöksiä.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

KKV toteaa, että parhaillaan kuluttajansuojalakiin on valmisteilla useampi uudistus, joiden vaikutusta KKV:n toimintaan on syytä tarkastella kokonaisuutena.

Tässä vaiheessa on mahdollista esittää vasta alustava arvio sellaisista pysyvistä vaikutuksista kuluttaja-asiamiehen ja kuluttajaneuvonnan toimintaan, joita on tavarankauppadirektiivi, digisopimusdirektiivi ja ns. omnibus-direktiivi

Virhe. Tuntematon asiakirjan ominaisuuden nimi.

tuovat. Digisopimusdirektiivi tuo virhevastuun soveltamisalaan myös sellaiset sopimukset, joiden nojalla kuluttaja on sitoutunut luovuttamaan henkilötietoja. Omnibus-direktiivi tuo kuluttajille oikeuden yksilöllisiin hyvityksiin kuluttajansuojalain 2 luvun vastaisen sopimattoman kaupallisen menettelyn perusteella. KKV:n alustava arvio on, että viraston kuluttajavastuualueen työmäärä kasvaisi kolmella henkilötyövuodella.

Riikka Rosendahl
ryhmäpäällikkö